

ТАЛЕНАВІТЫ ДАСЛЕДЧЫК, НАСТАЎНІК НАСТАЎНІКАЎ

Удумліваць і навуковыя здольнасці педагога патрабавалі далейшай вучобы. Сапраўдная навуковая дзейнасць Міхася Яўневіча пачалася з 1952 г., калі ён стаў аспірантам Міжскага педагогічнага інстытута імя А. М. Горкага. У 1956 г. М. Яўневіч паспяхова абараніў кандыдацкую дысертацыю па праблеме сінтаксісу словазлучэння. З гэтага часу лёс вучонага непарывада звязаны з вышэйшай педагогічнай школай і з беларусістыкай, якой ён аддае ўсе свае сілы, веды і здольнасці. Асабліва вялікая заслуга Міхася Станіслававіча ў падрыхтоўцы настаўнікаў роднай мовы для школ, ліцэяў і каледжаў Беларусі.

Практычны вопыт выкладчыка, грунтоўныя тэарэтычныя веды вучонага сталі надзейнай асновай для стварэнні навучальных дапаможнікаў і падручнікаў для вышэйшай і сярэдняй школы. Больш за дзесяць гадоў, пачынаючы з 1963 г., школьнікі Беларусі вывучалі родную мову па падручніках, напісаных М. Яўневічам у суаўтарстве з У. Андрэенкам. Гэта восем пакаленняў падручнікаў для вучняў V — IX класаў школ з беларускай і рускай мовамі навучання, кожны з якіх выходзіў шматлікімі выданнямі, іх агульны тыраж склаў каля 7 мільёнаў экзэмпляраў — з'ява ўнікальная нават у сусветным маштабе.

Менавіта пры стварэнні падручнікаў выразна выявілася ўменне Міхася Станіслававіча не толькі працаваць з фактычным матэрыялам, але і шырока, плённа выкарыстоўваць вопыт педагога, вучонага. Значны навуковы і практычны патэнцыял дапамог яму раскрыць і метадычна ўдала падаць у сваіх падручніках усё багацце роднай мовы. Невыпадкова гэтыя школьныя падручнікі сталі найлепшымі ў Беларусі і на працягу больш як трох дзесяткаў гадоў забяспечвалі навучальны працэс. У 1990 г. за комплекс падручнікаў па беларускай мове, выдадзеных у 1963 — 1989 гг., М. Яўневічу і У. Андрэенку была прысуджана Дзяржаўная прэмія Беларусі.

Плённа працуе М. Яўневіч і над падрыхтоўкай навучальных дапаможнікаў для студэнтаў ВНУ. Ён — суаўтар кніг “Сінтаксіс сучаснай беларускай мовы”, “Сучасная беларуская літаратурная мова: Марфалогія”, “Сучасная беларуская літаратурная мова: Лексікалогія. Фанетыка. Графіка. Арфаграфія”, “Беларуская мова” (для факультэтаў рускай філалогіі) і іншых, аўтар шматлікіх навуковых артыкулаў і рэцэнзій, навучальных праграм, навуковы рэдактар многіх выданняў. Як кіраўнік навукова-даследчай праграмы “Практычная накіраванасць курсаў беларускага мовазнаўства ў іх узаемазвяззі”, што на працягу дзесяці гадоў распрацоўвалася на кафедры беларускага мовазнаўства БДПУ, ён аб'яднаў сваіх вучняў, калег у надзейны творчы

У кожнага чалавека ёсць настаўнікі. З іх безжалівых рук, ад цёплых і шчырых душаў выпраў, чуюцца ў жыццёвы шлях вучні. Але далёка не кожнаму дадзена стаць Настаўнікам настаўнікаў. Чалавек, які не толькі падрыхтаваў сотні беларускіх настаўнікаў, але са шчырай любоўю і зычліваасцю натхніў іх на самаадданую дзейнасць на стварэння роднай культуры, плённа працуе ў Беларускай дзяржаўнай педагогічнай універсітэце імя Максіма Танка. Гэта заслужаны настаўнік Беларусі, доктар філалагічных навук, прафесар кафедры беларускага мовазнаўства Міхася Станіслававіча Яўневіча.

Нарадзіўся М. Яўневіч 25 сакавіка 1922 г. у невялічкай вёсцы Кліны Бялыніцкага раёна ў сялянскай сям'і. Родная мова прыйшла да яго з вуснаў маці, з яе песень-калыханак і адразу зачаравала сваёй чысцінёй, прыгажосцю, музыкальнасцю. Таму натуральным стала жаданне пазнаць таямніцы роднай мовы і дапамагач і іншым спасцігаць іх. Пасля школы Міхася Яўневіч вучыўся на літфаку Магілёўскага настаўніцкага інстытута, куды паступіў у 1940 г. На жаль, вайна перапыніла вучобу, таму інстытут ён закончыў толькі ў 1945 г.

Пазней была вучоба на стацыянары і завочным аддзяленні філалагічнага факультэта Магілёўскага інстытута. Пасля яго заканчэння працаваў настаўнікам роднай мовы і літаратуры, дырэктарам школы ў вёсцы Стольнічыне; а пазней — заступнікам дырэктара школы ў вёсцы Валожына і Барышава. У гэты перыяд пачаў фармавацца навікі настаўнікаў, якія перадавалі свае веды і вопыт вучням. У 1952 г. пачаў працаваць настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1956 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1958 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1960 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1962 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1964 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1966 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1968 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1970 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1972 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1974 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1976 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1978 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1980 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1982 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1984 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1986 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1988 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1990 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1992 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1994 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1996 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 1998 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 2000 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 2002 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 2004 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 2006 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 2008 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 2010 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 2012 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 2014 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 2016 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 2018 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 2020 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына. У 2022 г. пераехаў у вёску Валожына і працаваў настаўнікам у вёсцы Валожына.

калектыў навукоўцаў-даследчыкаў, здольных вырашаць самыя складаныя праблемы сучаснага мовазнаўства.

Больш за 40 гадоў вучоны даследуе малараспрацаваны пытанні сучаснага беларускага сінтаксісу. У 1977 г. выйшла яго манаграфія "Сінтаксічная сінаніміка ў сучаснай беларускай літаратурнай мове". Па гэтай праблеме М. Яўневіч абараніў у 1981 г. доктарскую дысертацыю. Для чаго ён ні рыхтаваў вучоны свае матэрыялы — для ўласнай манаграфіі, для падручнікаў, дапаможнікаў, у артыкулы для рэспубліканскіх часопісаў — ён заўсёды падыходзіць да гэтага з пачуццём вялікай адказнасці. У любой яго працы, малой ці вялікай, навуковыя аргументы і факты дакладна вывераныя, абгрунтаваныя, кожны сказ з любоўю і самакрытычнасцю дагледжаны, адшліфаваны. Навуковыя выданні і навучальныя дапаможнікі, рэдактарам якіх з'яўляецца Міхась Яўневіч, з пашанай і даверам прымае навукова-педагагічная грамадскасць Беларусі.

Сёння мы з поўным правам гаворым пра навуковую школу доктара філалагічных навук, прафесара Міхася Станіслававіча Яўневіча. Ён плённа кіруе даследаваннямі аспірантаў па разнастайных актуальных праблемах беларускага мовазнаўства. Дзесяць кандыдатаў навук з гонарам і ўдзячнасцю называюць яго сваім навуковым кіраўніком. Больш за 40 дыпламаў кандыдатаў філалагічных навук падпісана ім як старшынёй Савета па абароне кандыдацкіх дысертацый пры Беларускаім дзяржаўным педагагічным універсітэце імя Максіма Танка. Акрамя таго, М. Яўневіч — актыўны член Савета па абароне дысертацый пры Беларускаім дзяржаўным універсітэце і Інстытуце мовазнаўства імя Якуба Коласа НАН Беларусі.

На працягу многіх гадоў ён з'яўляецца членам Вучонага савета універсітэта і Савета факультэта беларускай філалогіі і культуры. Больш за 10 гадоў быў загадчыкам кафедры беларускага мовазнаўства БДПУ імя Максіма Танка.

Спорна і самааддана працуе Міхась Станіслававіч на адраджэнне і захаванне нацыянальнай культуры. Ён прымаў актыўны ўдзел у адраджэнні Закона "Аб мовах у Беларускай ССР". Дзяржаўнай праграмы развіцця беларускай мовы і іншых нацыянальных моў у Беларусі. Яго стаўленне да праблем

захавання і развіцця нацыянальнай мовы і культуры заўсёды грамадска арыентаваны, уважанае.

Дзяржава высока ацаніла дзейнасць беларускага вучонага, педагога М. Яўневіч — адзін з першых у рэспубліцы ўзнагароджаны медалём Францыска Скарыны за вялікую грамадскую, навуковую і педагагічную дзейнасць у галіне беларускай навукі і культуры (1992).

Міхась Яўневіч — таленавіты вучоны, кваліфікаваны педагог, добразычлівы, інтэлігентны чалавек. Яго паважаюць, шануюць і любяць супрацоўнікі і студэнты універсітэта. З вялікай павагай і любоўю гавораць пра яго сотні настаўнікаў Беларусі, якія і сёння вучацца ў яго адданасці роднай мове, культуры, педагагічнай працы, грамадзянскай прынцыповасці, вялікай мудрасці сапраўднага Настаўніка.

Свой 80-гадовы юбілей Міхась Станіслававіч сустракае поўны творчай энергіі, імкнення як мага больш зрабіць на ніве роднай беларусістыкі.

Ніна ГАЎРОШ,
прафесар кафедры беларускага мовазнаўства,

Павел МІХАЙЛАЎ,
кандыдат філалагічных навук,
загадчык кафедры беларускага мовазнаўства
БДПУ імя Максіма Танка.